

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 4 april 2022

Dossiernr. : K36758

Documentnr. : 2022-034004

Verzonden : 4 april 2022

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 16 februari 2022 een aanvraag ontvangen voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, hoofdstuk soorten. De aanvraag is ingediend door Tauw, Australiëlaan 5, 3502 GA te Utrecht, in opdracht van Waterschap Noorderzijlvest, Stedumermaar 1, 9735 AC te Groningen; en heeft betrekking op het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.8, lid 1 en 5, van de Wet natuurbescherming (Wnb) ten aanzien van meervleermuis (*Myotis dasycneme*) en otter (*Lutra lutra*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
 - opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);
 - lid 4, beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;
- II. dat de ontheffing verleend wordt voor de locatie Panserweg 1 te Zoutkamp, zoals weergegeven in figuur 1 in de bijlage Overwegingen bij Besluit;
- III. dat de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 januari 2025;
- IV. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit. Bij strijdigheid tussen de voorschriften en de bijlagen bij dit besluit prevaleren deze als volgt:

1. voorschriften;
2. overwegingen bij besluit;
3. de aanvraag van 16 februari 2022 en de aanvullingen per mail d.d. 1 april 2022, inclusief activiteitenplan *Tauw, 11 februari 2022. "Activiteitenplan VKA NWW Zoutkamp"*.
Projectnummer 1284442.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

Namens dezen:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Deenik', with a stylized flourish extending from the end.

Teamleider VTH

M.D.N. Deenik MSc

Domein Uitvoering

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage 'Overwegingen bij Besluit' voor een nadere motivering.

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van dit besluit een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl/bezwaarmaken). Als u overweegt een bezwaarschrift in te dienen, zouden wij het op prijs stellen als u eerst contact met ons opneemt. Wellicht kunnen uw bezwaren door een toelichting van ons worden weggenomen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen er op dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met de provincie Groningen, Domein Uitvoering, via het algemene telefoonnummer 050 - 316 4911. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Bij correspondentie over dit besluit verzoeken wij u het kiwinummer (dossiernummer) te vermelden.

Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op meervleermuis en otter en de beschreven verboden handelingen.
2. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Groningen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan genoemd in voorschrift 1 worden aangetroffen en/of andere handelingen dan genoemd in voorschrift 2 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit en de bijbehorende documenten op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De hier beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie (digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd. Dit ecologisch werkprotocol dient bewaard te blijven gedurende de gehele looptijd van de ontheffingverlening.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek moet op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. Dit logboek dient bewaard te blijven gedurende de gehele looptijd van de ontheffingverlening.
8. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, bijgevoegd meldingsformulier (bijlage 2) in te vullen en ons toe te sturen, uiterlijk een week voorafgaand aan de werkzaamheden.

Specifieke voorschriften

9. Alle maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van meervleermuis en otter.
10. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoenactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (zoals de periode wanneer meervleermuis niet in winterslaap is, half maart tot en met september) te voorkomen. De genoemde perioden kunnen zowel eerder als later beginnen en/of eindigen, afhankelijk van de (lokale) meteorologische omstandigheden voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de

¹ Provincie Groningen verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau, een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van de soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de betreffende soorten.

11. Op de werklocatie en in de directe omgeving hiervan dient voor half maart (vóór het vogelbroedseizoen) alle vegetatie waar vogels in kunnen broeden, verwijderd te worden, in overleg met de deskundige ecoloog.
12. Tijdens de werkzaamheden dienen natuurvriendelijke oevers gerealiseerd te worden met behulp van het creëren van ondieptes ten noorden van de sluis langs beide zijden van het kanaal.
13. Er dient een geschikte verblijfplaats voor meervleermuis in het nieuw te bouwen gemaal gerealiseerd te worden in samenspraak met de deskundige ecoloog, conform de eisen die meervleermuizen stellen aan een kraamverblijfplaats voor meervleermuis.
14. Om de veiligheid van scheepvaart te garanderen en toch de verlichting tot een minimum te beperken, dient gewerkt worden met twee sets lampen. De eerste set is fel genoeg om de sluis te verlichten en gaat alleen aan als schepen gesloten worden. De tweede set is minimaal en heeft geen effect op de meervleermuis. Deze set kan van november tot en met april altijd aan staan in de avond en nacht. Van april tot en met november kan deze set lampen aan staan tot 23:00. Verlichting moet naar de grond en van de watergang af gericht worden. Verlichting op het wateroppervlak zelf mag niet meer dan 0,5 lux zijn. Bij het overvliegen van een obstakel zullen meervleermuizen omhoog gaan, in dat geval is lux-waarde in de 'vrije ruimte' dus onder de 0.5 lux.
15. De hoge deur dient tijdens de actieve periode van de meervleermuis (15 maart tot 1 november) van zonsondergang tot zonsopkomst open te staan om een goede doorgang te behouden tot het foerageergebied. Alleen in uitzonderlijke omstandigheden zal de hoge deur gesloten worden.
16. Er dient een uittreedvoorziening aan beide zijden van de dijk gerealiseerd te worden, zodat otters tijdens de werkzaamheden en na afronding van de werkzaamheden de sluis nog kunnen passeren.
17. Er dient een faunabuis door de dijk, boven de kerende hoogte, aangelegd te worden, met een minimale diameter van 40cm.
18. Er dient een bordes aan de uitstroomzijde langs de damwand gerealiseerd te worden die verloopt van -0,50 NAP tot de bovenzijde van de kering, zodat bij elke waterstand opgelopen kan worden om de buis te bereiken.
19. Achter de damwand dient een faunapassage ingericht te worden, zodat ook via het maaiveld de faunabuis door otter bereikt kan worden. Een faunarooster dient ervoor te zorgen dat een otter de buis bereikt en niet de weg op zal lopen.
20. De faunabuis dient aan de uitstroomzijde op +0,50 NAP te liggen en in de buis op -0,80NAP. De helling is hierdoor 1:30.
21. Aan de instroomzijde (bij Zoutkamp) dient een loopplank te komen langs de wand om de otter weer toegang te geven tot het kanaal. Deze plank ligt op -0,80 NAP en 10-15 cm boven het water.

Overige voorschriften

22. De werkzaamheden dienen alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd te worden. Er dient geen kunstlicht gebruikt te worden. Indien dit wel noodzakelijk is, dient te worden voorkomen dat licht naar de omgeving uitstraalt. Een ecologisch deskundige op het gebied van gebouw bewonende soorten dient hierin te adviseren en dit dient in het onder voorschrift 7 genoemde logboek opgenomen te worden.
23. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.
24. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van vogels. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dient een deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Als er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot na het broedseizoen. Het plangebied moet hiervoor worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige.
25. De ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken op grond van artikel 5.4 van de Wnb.
26. Indien een verlenging van deze ontheffing wenselijk is, dient, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, schriftelijk een verzoek om verlenging ingediend te worden Dit kan per mail aan het Loket of via het online-aanvraagformulier.

27. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Lokaet, loketVTH@provinciegroningen.nl.

Overwegingen bij Besluit

1 Nadere toelichting brongegevens

Onderwerp:	Verzoek om ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), hoofdstuk 3, soortbescherming.
Activiteitenplan:	<i>Tauw, 11 februari 2022. "Activiteitenplan VKA NWW Zoutkamp". Projectnummer 1284442.</i>
Activiteit:	Waterschap Noorderzijlvest is voornemens om het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp uit te voeren. Hiervoor wordt de Hunsingosluis omgebouwd tot een schutsluis en wordt het gemaal H.D. Louwes verplaatst.
Reden voor deze aanvraag:	In verband met de voorgenomen ontwikkeling is in het kader van de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb) ecologisch onderzoek uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat in het plangebied verblijfplaatsen aanwezig zijn van meervleermuis en otter. Deze verblijfplaatsen zijn beschermd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarom is voor deze activiteit een ontheffing nodig.
Plangebied:	Panserweg 1 te Zoutkamp, zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Plangebied (globaal begrensd). Dit activiteitenplan omvat alleen deelgebied 1 met daarin de Hunsingosluis.

De werkzaamheden zullen plaatsvinden aan en in de nabijheid van de Hunsingosluis in Zoutkamp. Deze sluis is opgetrokken uit rode handvormsteen met hardstenen deplaten. Naast de sluis bevindt zich een sluiswachtershuisje (monument nr. 35874). Het houten sluiswachtershuisje heeft een koper gedekt dak. Zuidelijk van de sluis bevindt zich een gelaststalen draaibrug die de Panserweg (N388) over het Hunsingokanaal voert. Vanuit de sluiskom loopt het Hunsingokanaal langs enkele ligplaatsen voor boten aan de Hunsingokade. Deze bevinden zich aan een marktplaats in het centrum van Zoutkamp. De oevers van het Hunsingokanaal zijn beschoeid met een grote variatie aan beschoeiingen, waaronder damwanden met een betonnen bovenrand. Op het terrein van het gemaal staan enkele bomen (beuk, populier, es en zwarte els). Onder de bomen bestaat de vegetatie uit (braam) struweel of grasland. Verder is het terrein verhard met klinkers of beton.

Coördinaten: 53.339766, 6.299880.

Werkzaamheden: De initiatiefnemer Waterschap Noorderzijlvest is voornemens om de Hunsingosluis te renoveren en om te bouwen van keersluis tot schutsluis en om een nieuw gemaal te bouwen naast de Hunsingosluis. De werkzaamheden aan de Hunsingosluis zullen bestaan uit:

- Het bouwen van een nieuw en modern gemaal in de 'voormalige zeekering' direct naast de rijksmonumentale Hunsingosluis. De nieuwe Hunsingosluis functioneert dan als primaire waterkering in plaats van het gemaal H.D. Louwes. Ten behoeve van de werkzaamheden moet het Hunsingokanaal tijdelijk worden afgesloten
- Het restaureren en opnieuw in gebruik nemen van de rijksmonumentale Hunsingosluis. Deze wordt hiervoor (wellicht) tijdelijk droog gezet. Het huidige gemaal H.D. Louwes inclusief de naastliggende keersluis worden straks niet meer gebruikt en mogelijk geamoveerd. Hiervoor wordt het Hunsingokanaal tijdelijk afgesloten. De rijksmonumentale Hunsingosluis krijgt de functie van schutsluis voor beroepsvaart en recreatievaart.
- De regionale kering door Zoutkamp dorp wordt administratief verlegd naar de 'voormalige zeekering' langs het dorp. Hiermee wordt de functie 'kering' teruggewezen aan de 'voormalige zeekering' en wordt het dorp Zoutkamp niet belast met een waterstaatkundig werk dwars door het dorp
- De oeverbescherming tussen de huidige locatie van gemaal H.D. Louwes en de voorkeurslocatie wordt mogelijk vervangen

Planning:

- start werkzaamheden: 1 oktober 2022;
- einde werkzaamheden: 1 januari 2025.

Ontheffing is aangevraagd voor verwachte overtreding van de volgende verbodsbepalingen:

Verbodsbepalingen van artikel 3.5:	Soortnamen:
opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);	meervleermuis en otter
beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);;	

2 Procedure

2.1 Procedure en beslistermijn

De beslissing op de aanvraag is voorbereid volgens de procedure als beschreven in hoofdstuk 5 van de Wnb. Binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag is op de aanvraag beslist.

2.2 Volledigheid

De aanvraag bevatte onvoldoende gegevens voor een goede beoordeling van de gevolgen van het project. Op 18 maart 2022 is de aanvrager in de gelegenheid gesteld om de aanvraag aan te vullen. De gevraagde gegevens zijn op 1 april 2022 ontvangen. Na ontvangst van deze gegevens was de aanvraag volledig.

2.3 Bevoegd gezag

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van de Wnb, zijn wij bevoegd om de ontheffing te verlenen of te weigeren.

2.4 Publicatie besluit

Van dit besluit wordt mededeling gedaan door publicatie op www.officielebekendmakingen.nl.

3 Soortbescherming

3.1 Beoordeling

Een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, lid 1 en 5, Wnb kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- er is een geldig wettelijk belang;
- er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

De volgende beoordeling gaat in op deze drie voorwaarden.

3.1.1 Ecologische afweging

Onderzoeksmethode

Aanwezigheid van meervleermuis en otter is tijdens het onderzoek voldoende nauwkeurig vastgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het activiteitenplan. Er zijn voor dit plangebied geen soortgerichte onderzoeken uitgevoerd naar de otter en de meervleermuis. Beide soorten zijn eerder reeds uitvoerig bestudeerd in en rondom het plangebied door Vrijwilligers van CaLutra (otterwerkgroep) en Anne-Jifke Haarsma (expert meervleermuis). Door de bestaande inventarisaties en onderzoeken is bekend waar verblijfplaatsen aanwezig zijn, waar de soorten foerageren en waar vlieg- en trekroutes zich bevinden. In overleg met de provincie Groningen en experts is daarom besloten geen soortgericht onderzoek uit te voeren.

Resultaten

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat meervleermuis en otter binnen het plangebied aanwezig zijn.

Meervleermuis:

Het is bekend dat er een aantal verblijfplaatsen van meervleermuizen, met name mannetjes-verblijfplaatsen, aanwezig is rondom de monding van het Lauwersmeer. Ulrum is een van de locaties waarvan bekend is dat zich hier een mannetjesverblijf bevindt (Haarsma & Koopmans, 2017). Deze verblijfplaats is gebonden aan de vliegroute over het Hunsingokanaal richting het Lauwersmeer waar de meervleermuis foerageert.

De meervleermuizen verblijfplaats in Zoutkamp betreft een onbekend aantal meervleermuizen. Gezien het feit dat het een mannetjesverblijfplaats betreft zal het aantal meervleermuizen rond de 10 liggen. Kraamverblijven van meervleermuizen kunnen rond de 100 dieren omvatten.

Het kanaal dient daarnaast als essentiële vliegroute voor de meervleermuis. Dit kanaal vormt de verbinding tussen de verblijfplaats in Ulrum en het foerageergebied Lauwersmeer. Wanneer deze verbinding er niet is of niet bruikbaar is, verliest de verblijfplaats zijn functionaliteit.

Otter:

Het is bekend dat er een otterpopulatie aanwezig is in het Lauwersmeer. Deze populatie heeft zich gevestigd vanuit Friesland en leeft hier sinds ongeveer 10 jaar. Verblijfplaatsen van de otter bevinden zich in rietkragen en bosschages in en om het Lauwersmeergebied. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van de otter vastgesteld. De ruimte onder de draaibrug kan potentieel als incidentele verblijfplaats worden gebruikt, maar er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen van gebruik gevonden.

Van de otter is het onbekend hoe groot de populatie is op dit moment. Aangenomen wordt dat de populatie hier groeit. Dit zou overeenkomen met de landelijke trend. Gezien het feit dat de otters gebruik maken van het Hunsingokanaal om foerageergebieden te bereiken, wordt het leefgebied uitgebreid en zal het een stabiele populatie betreffen.

Het Hunsingokanaal vormt een verbinding tussen het Lauwersmeer en het gebied ten noordoosten van Zoutkamp dat dient als foerageergebied voor otters. Het is dus een essentiële migratieroute. Er zijn sporen gevonden van otters nabij de sluis waaruit opgemaakt kan worden dat de dieren dit stuk ook daadwerkelijk op deze manier gebruiken.

Negatieve effecten zonder aanvullende maatregelen

Door de werkzaamheden worden essentiële functies binnen het plangebied voor meervleermuis en otter tijdelijk verstoord en weggenomen:

- de vliegroute voor meervleermuis;
- de migratieroute voor otter.

De werkzaamheden aan de Hunsingosluis hebben effect op de vastgestelde migratieroute binnen het plangebied. Daarnaast heeft de ingreep negatieve effecten op individuen van deze soort.

Het Hunsingokanaal is een essentiële vliegroute voor de meervleermuis. De meervleermuis gebruikt het kanaal om tot het foerageergebied te geraken. Dit gebied is het Lauwersmeer. Het is de enige rechtlijnige structuur die naar dit foerageergebied leidt vanaf Ulrum, de locatie van de bekende verblijfplaats van de meervleermuis.

Zonder de vliegroute over het kanaal verliest de verblijfplaats in Ulrum zijn functionaliteit, aangezien de dieren dan het foerageergebied niet kunnen bereiken. Wanneer de sluis een ondoordringbaar obstakel zou vormen zullen de vleermuizen over de N388 heen vliegen. Dit zal hoogstwaarschijnlijk leiden tot aanrijding van meervleermuizen door auto's. Aangezien er maatregelen zijn bedacht om de vliegroute na renovatie zijn functionaliteit voor de meervleermuizen te laten behouden, resteren er slechts tijdelijke effecten op de meervleermuis tijdens de werkzaamheden. Er zal geen blijvende invloed op de kwaliteit van de vliegroute zijn.

Daarnaast heeft ook de otter het Hunsingokanaal, waar de Hunsingosluis in staat, nodig. Zo kunnen otters geschikt foerageergebied bereiken ten oosten van de Hunsingosluis vanuit het Lauwersmeer, waar zich sinds 10 jaar een populatie heeft gevestigd. Aangezien de Hunsingosluis gerenoveerd wordt, zal het kanaal tijdelijk ongeschikt raken als migratieroute. De werkzaamheden zorgen daarnaast voor verstoring van de otter door trillingen, geluid en licht. Aangezien er maatregelen getroffen worden, waardoor de otter na renovatie nog steeds zonder hinder van de migratieroute gebruik kan maken, zal er geen blijvende invloed op de kwaliteit van de migratieroute zijn. Slechts tijdelijke versturende effecten worden verwacht gedurende de werkzaamheden en korte tijd na het realiseren van de maatregelen.

De in de aanvraag genoemde verbodsbepalingen (verstoren en wegnemen van verblijfplaatsen) worden als gevolg van werkzaamheden overtreden. Individuen van meervleermuis en otter die de Hunsingosluis tijdens de werkzaamheden passeren, kunnen verstoord worden als gevolg van deze renovatiewerkzaamheden. De migratieroute voor beide soorten is hierdoor tijdelijk functioneel van mindere kwaliteit dan voor en na de werkzaamheden, waarmee de renovatie ook, zij het tijdelijk en beperkt van aard, indirect een negatief effect heeft op de vaste rust- of verblijfplaats waarvandaan meervleermuis/otter komt en naar terugkeert.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te minimaliseren

Met de voorgestelde werkwijze, planning, inrichting en maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 7 en 8 van het activiteitenplan, worden de effecten zo veel mogelijk beperkt. Deze en andere maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Voorschriften. Globaal komt dit neer op het volgende:

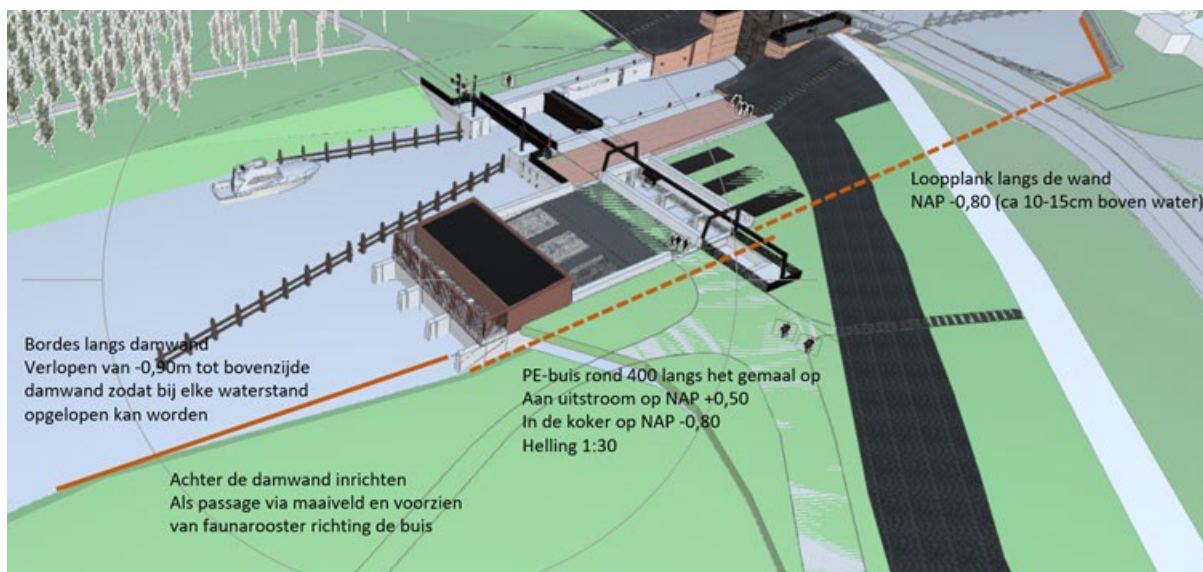
- werken buiten de kwetsbare periode;
- opstellen van een ecologisch werkprotocol;
- begeleiding van de werkzaamheden door ecologisch deskundige.

De kwetsbare periode voor vliegroutes van meervleermuizen loopt van half maart tot en met september. De minst kwetsbare periode loopt van oktober tot en met half maart. Werkzaamheden aan de Hunsingosluis dienen dus zo veel mogelijk buiten de kwetsbare periode van half maart tot en met september te worden uitgevoerd om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Voor otters is geen duidelijke minder kwetsbare periode aan te wijzen, aangezien ze het hele jaar door jongen kunnen krijgen. Er bevinden zich geen verblijfplaatsen van otters op de locatie van het plangebied dus hier hoeft geen rekening mee te worden gehouden.

Voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld met daarin alle voorwaarden en alle betrokken partijen. Met name ook uitvoerend op de projectlocatie worden hiervan op de hoogte gesteld. Hierin worden in ieder geval de volgende zaken behandeld:

- Op de werklocatie en in de directe omgeving hiervan wordt voor half maart (vóór het vogelbroedseizoen) alle vegetatie waar vogels in kunnen broeden, verwijderd. Dit in overleg met een ter zake kundige ecooloog. Zo voorkomt men aantasting van nesten in het broedseizoen.
- Tijdens de werkzaamheden worden natuurvriendelijke oevers gerealiseerd met behulp van het creëren van ondieptes ten noorden van de sluis langs beide zijden van het kanaal. Dit dient de voedselvoorraad voor meervleermuizen te vergroten aangezien natuurvriendelijke oevers een grotere hoeveelheid insecten aantrekken.
- Er wordt een geschikte verblijfplaats voor meervleermuis in het nieuw te bouwen gemaal gerealiseerd.
- Om de veiligheid van scheepvaart te garanderen en toch de verlichting tot een minimum te beperken, zal gewerkt worden met twee sets lampen. De eerste set is fel genoeg om de sluis te verlichten en gaat alleen aan als schepen gesloten worden. De tweede set is minimaal en heeft geen effect op de meervleermuis. Deze set kan van november tot en met april altijd aanstaan in de avond en nacht. Van april tot en met november kan deze set lampen aanstaan tot 23:00. Verlichting moet naar de grond en van de watergang af gericht worden. Verlichting op het wateroppervlak zelf mag niet meer dan 0,5 lux zijn. Bij het overvliegen van obstakel zullen meervleermuizen omhoog gaan, in dat geval is lux waarde in de 'vrije ruimte' dus onder de 0.5 lux.
- De hoge deur zal tijdens de actieve periode van de meervleermuis (15 maart tot 1 november) van zonsondergang tot zonsopkomst open staan om een goede doorgang te behouden tot het foerageergebied. Alleen in uitzonderlijke omstandigheden zal de hoge deur gesloten worden.
- Er wordt een uittreedvoorziening aan beide zijden van de dijk gerealiseerd. Zo kunnen otters tijdens de werkzaamheden en na afronding van de werkzaamheden de sluis nog passeren.
- Een faunabuis door de dijk, boven de kerende hoogte. Minimale diameter van 40cm.
- Een bordes aan de uitstroomzijde langs de damwand die verloopt van -0,50 NAP tot de bovenzijde van de kering, zodat bij elke waterstand opgelopen kan worden om de buis te bereiken.
- Achter de damwand wordt een faunapassage ingericht. Zo kan ook via het maaiveld de faunabuis bereikt worden. Een faunarooster zorgt ervoor dat de otter de buis bereikt en niet de weg op zal lopen.

- De faunabuis ligt aan de uitstroomzijde op +0,50 NAP en in de buis op -0,80NAP. De helling is hierdoor 1:30.
- Aan de instroomzijde (bij Zoutkamp) komt een loopplank langs de wand om de otter weer toegang te geven tot het kanaal. Deze plank ligt op -0,80 NAP en 10-15 cm boven het water.

Figuur 2. Visualisatie van maatregelen voor otter bij de Hunsingosluis

Door opening te creëren in de sluis blijft de vliegroute behouden. Uit literatuur blijkt dat een doorvliegroute van minstens 4 meter breed (bij haakse hoek of lange tunnel 6 meter) en 1,5 meter hoog nodig is voor meervleermuizen (Boonman, 2011). Bij een obstakel dat meer dan $\frac{1}{4}$ van de breedte watergang in beslag neemt en meer dan 20 cm boven het wateroppervlak, een vrije ruimte voor en na het obstakel van 6 m (dus in totaal 12 m). De sluis bestaat uit twee sets van deuren. Lage deuren (+1.40m boven NAP) en hoge deuren (+5m boven NAP). De hoge deuren dienen als ondersteuning mocht de waterkering door de lage deuren niet voldoende zijn. De lage deuren zullen worden gesloten bij een licht verhoogde waterstand (waterpeil tot NAP + 0,40m en lager). Bij omstandigheden waarin het waterpeil hoger is (+0,40m NAP en hoger) zullen beide deuren worden gesloten. In de zomerperiode zullen beide deuren hierdoor in de praktijk grotendeels open staan en bij een verhoging van het waterpeil op het Lauwersmeer zal de lage deur gesloten worden. In uitzonderlijke gevallen wanneer de 0,40m boven NAP wordt overschreden zal ook de hoge deur gesloten worden. Dit is in de afgelopen 50 jaar niet voorgekomen (med. P. Lalkens, waterschap Noorderzijlvest). Het streefpeil in het Lauwersmeer is -0,93 NAP. In de praktijk zal dus alleen in erg uitzonderlijke gevallen de hele waterkering worden gesloten en de vliegroute af worden gesloten. De maatregelen zoals benoemd in dit hoofdstuk zijn dus effectief aangezien ze voldoen aan de eisen die meervleermuizen stellen aan een vliegroute, zo veel mogelijk buiten de kwetsbare periode wordt gewerkt en de vliegroute alleen in uitzonderlijke gevallen waarin de volksgezondheid op het spel staat, wordt onderbroken.

De nieuw te bouwen verblijfplaats voor meervleermuis in het nieuwe gemaal moet in samenspraak met de architect en adviesbureau Waardenburg vormgegeven worden. Voor deze soort zijn geen standaardoplossingen beschikbaar. De nieuwe verblijfplaats moet voldoen aan de eisen die meervleermuizen stellen aan een kraamverblijfplaats, zoals opgenomen in het recent in *De Levende Natuur* verschenen artikel over deze soort (A.J. Haarsma & R. Jansen, 2022. Woningisolatie bedrijft de meervleermuis, *De Levende Natuur*, Jaargang 123, Nummer 1, p13-17).

Door de uitvoering van bovenstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat zowel tijdelijk als op lange termijn voldoende verblijfplaatsen voor meervleermuis en otter behouden blijven en individuen van beide soorten zo min mogelijk hinder zullen ervaren.

Gunstige staat van instandhouding

Meervleermuis:

De meervleermuis is een gebouw bewonende soort die op 10 tot 20 kilometer van zijn verblijfplaats jaagt. Deze foerageergebieden worden bereikt via grote kanalen of rivieren. Het foerageergebied bevindt zich vaak bij groot open water en langs oevers van plassen meren, rivieren en kanalen. In 1994 werd de populatie meervleermuizen in Nederland geschat op 10.000 individuen. Het toekomstperspectief van de meervleermuis staat onder druk door verduurzaming van gebouwen en werkzaamheden aan lijnvormige elementen. De landelijke populatie trend is dan ook licht negatief (Haarsma & Koopmans, 2017). De landelijke staat van instandhouding wordt hierdoor beoordeeld als matig ongunstig (zoogdiervereniging.nl).

In het plangebied zijn meerdere waarnemingen bekend van meervleermuizen (NDFF). Daarnaast is het Hunsingokanaal richting het Lauwersmeer een essentiële vliegroute voor de meervleermuis. Het plangebied speelt dus een belangrijke rol in het leefgebied van de lokale populatie meervleermuis.

De meervleermuis heeft een matig ongunstige staat van instandhouding. De werkzaamheden hebben een tijdelijk verstorend effect op de vliegroute van de meervleermuis. Ook na afronding van de werkzaamheden zal er hoogstwaarschijnlijk tijdelijk minder gebruik gemaakt worden van de vliegroute. Door de mitigerende en compenserende maatregelen zal de invloed van de werkzaamheden op de lokale populatie niet significant zijn. De matig ongunstige staat van instandhouding van de meervleermuis zal niet verslechteren op nationaal alsmede op lokaal niveau.

Otter:

De otter was volledig verdwenen uit Nederland, maar is in 2002 weer uitgezet in de kop van Overijssel. Om de genetische basis van de landelijke otterpopulatie te versterken zijn daarna nog otters bijgeplaatst. De otter komt nu weer voor in Noordwest-Overijssel, langs de Overijsselse Vecht, Friesland en delen van Drenthe, Groningen, Zuid-Holland en Gelderland.

De landelijke trend van de otter is positief. Het aantal otters neemt per jaar met zo'n 15 % toe. Ottburg en van Swaaij (2014) hebben de Favourable Reference Population (FRP) bepaald op een aantal van 400 volwassen otters. In de winter van 2019/2020 is dit aantal gehaald. Momenteel wordt de populatie otters geschat op 450 individuen (CLO.nl). De landelijke staat van instandhouding wordt daarom beoordeeld als gunstig.

In de regio rond het plangebied zijn waarnemingen bekend van de otter (NDFF, Kuiters et al., 2016). Vanuit Friesland is de otter naar het Lauwersmeer gekomen. Dit gebied is een geschikt habitat voor otters om te foerageren. De regionale trend is vergelijkbaar met de landelijke trend. Ook in de regio neemt het aantal otters in aantal toe. De staat van instandhouding wordt ook hier beoordeeld als gunstig.

Het plangebied is van belang voor de lokale otterpopulatie. Ook lokaal nemen de aantallen otters toe. De staat van instandhouding wordt ook hier beoordeeld als gunstig.

Deze soort heeft een gunstige staat van instandhouding en neemt de laatste jaren toe in aantal. De populatie otters in het Lauwersmeer blijft bij deze werkzaamheden ongemoeid. Door de mitigerende en compenserende maatregelen die zullen worden genomen zal de invloed van de voorgenomen ingreep niet significant zijn op de lange termijn. De gunstige staat van instandhouding van de otter komt zowel op nationaal als lokaal niveau niet in gevaar.

Conclusie staat van instandhouding:

Door de uitvoering van de eerder genoemde maatregelen en de beschikbare (permanente) alternatieven, inclusief de groene plus (zie belangenafweging) en de reeds gunstige staat van instandhouding van meervleermuis en otter, is zeker dat dit project niet zal leiden tot negatieve effecten op de lokale populatie of de staat van instandhouding van de betreffende soort(en).

Eindoordeel ecologische afweging

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal de voorgestelde manier van werken de negatieve effecten op aangetroffen beschermde soorten voorkomen of tot een voldoende minimum beperken. Gezien bovenstaande is gegarandeerd dat de huidige populatie in stand kan blijven, en naar verwachting gezien de groene plus kan toenemen in de toekomst, en dat de gunstige staat van instandhouding van meervleermuis en otter gewaarborgd blijft.

3.1.2 Belangenafweging

De ontheffing is aangevraagd voor meervleermuis en otter in het belang van;

- volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de otter en meervleermuis worden de volksgezondheid en openbare veiligheid als geldend belang aangevoerd. De huidige waterkering voldoet niet aan de veiligheidseisen die hieraan gesteld worden. Dit vormt een gevaar voor de volksgezondheid en de openbare veiligheid. Door het uitvoeren van het plan 'Nieuwe waterwerken Zoutkamp' wordt dit probleem opgelost. Als onderdeel van het plan dient de Hunsingosluis te worden gerenoveerd om de functie als waterkering goed uit te kunnen voeren. Wanneer onderhoud niet wordt uitgevoerd komt de volksgezondheid en openbare veiligheid in gedrang. Hiermee is het geldig belang voldoende toegelicht.

Gelet op de provinciale beleidsnotitie "Beleidsnota Fauna en Flora 2018" stimuleren wij initiatiefnemers om extra maatregelen te nemen om soorten op langere termijn juist te laten profiteren van ruimtelijke ontwikkelingen. Op deze manier kunnen projecten die zouden kunnen leiden tot negatieve effecten voor soorten juist gebruikt worden om de staat van instandhouding van soorten te versterken. In de aanvraag is het volgende maatregelen beschreven dat leidt tot een 'groene plus':

- De verblijfplaats voor meervleermuis is een groene plus. Deze is strik genomen niet noodzakelijk, omdat er tijdens de ontwikkeling geen verblijfplaatsen verloren gaan. Het waterschap ziet hier echter een mogelijkheid een investering in het leefgebied van meervleermuis te doen en wil deze mogelijkheid benutten.
- De ontwikkelingen die in het project gerealiseerd worden zijn op zichzelf al positief voor otter, hetgeen als enige groene plus beschouwd kan worden.

Bovenstaand geldend belang, tezamen met de groene plus, is voldoende om de (tijdelijke) negatieve effecten op de beschermde meervleermuis en otter, die als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

3.1.3 Alternatievenafweging

Het project is locatie specifiek. Gezien de uitgebreide onderbouwing in hoofdstuk 9 van het activiteitenplan is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is die een minder ecologisch negatief effect heeft op de aanwezige beschermde meervleermuis en otter. In deze situatie wordt met de gekozen locatie, planning, werkwijze en inrichting schade aan de aanwezige beschermde meervleermuis en otter voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

4 Conclusie

Op basis van de ingediende aanvraag blijkt dat de alternatievenafweging voor deze activiteit in dit plangebied voldoende is onderbouwd en het belang van de activiteit voldoende is aangetoond. Met de maatregelen zoals uitgewerkt in de voorschriften wordt het effect als gevolg van de geplande activiteit in het plangebied voldoende beperkt en blijft de gunstige staat van instandhouding van meervleermuis en otter gewaarborgd.

4.1 Eindconclusie

Om de activiteit uit te voeren is een ontheffing nodig van verbodsbepalingen zoals in de volgende tabel weergegeven.

Omdat geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de soorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden, is de aanvraag voor ontheffing:

voor de volgende soort	voor artikel 3.5, lid 2 en 4¹
meervleermuis (Myotis dasycneme)	toegekend
otter (Lutra lutra)	toegekend

¹Het betreft de verbodsbepalingen:

lid 2, opzettelijk verstoren;

lid 4, beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;

Daarom verlenen wij, Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit besluit geeft ontheffing voor de soorten en verbodsbepalingen zoals is weergegeven in bovenstaande tabel. De activiteit kan daarmee in het omschreven plangebied binnen de ontheffingperiode en met inachtneming van de voorschriften gerealiseerd worden.

Bijlage 1. Wettelijk kader

Artikel 1.11 Wnb Zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Artikel 3.5 Wnb

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.6 Wnb

1. Het is verboden dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, onder zich te hebben voor verkoop, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden.
2. Het is verboden, anders dan voor verkoop, dieren of planten als bedoeld in het eerste lid onder zich te hebben of te vervoeren.
3. De verboden, bedoeld in het eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing ingeval de in dat lid bedoelde dieren en planten aantoonbaar zijn gefokt of gekweekt.

Artikel 3.8 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 5.3 Wnb

- 1. Aan een vrijstelling, vergunning of ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
- 2. Een vrijstelling, vergunning of ontheffing kan onder beperkingen worden verleend.
- 3. Vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen kunnen aan een geldigheidsduur worden gebonden.
- 4. Het is verboden te handelen in strijd met de bij een vergunning of ontheffing gestelde voorschriften.

Loket	
Wettelijk domein	Wet natuurbescherming, soorten
Gebieden	Niet gebiedsgebonden
Ontheffing	Eenmalig
Dossiernummer KIWI	K36758
Documentnummer KIWI	2022-034004
Zaaknummer Squit	GR-VERG-2022-000217

Contactpersoon	
Bedrijfsnaam	
Contactpersoon	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoonnummer vast	
Telefoonnummer mobiel	
Emailadres	

Gegevens project	
Projectnaam	
Locatie werkzaamheden	
Startdatum werkzaamheden	
Einddatum werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	

Versturen aan
Dit formulier dient zodra de aanvang van het werk bekend is per mail te worden ingediend bij de provincie Groningen, maar minimaal 7 dagen van te voren, naar loketVTH@provinciegroningen.nl onder vermelding van: 'Meldingsformulier Wnb soorten Start werkzaamheden Hunsingosluis (K36758)'